

מוֹפֶת

חולין קג ע"ב :

רבי אסי גמריה איעקר ליה, ואתא רבי אלעזר לאדבוריה.
והכי קאמר ליה: למה לי חצי זית אחר, לימא מר בדידיה, דאיכא למשמע מינה תרתי:
שמעינן מינה דלא הוי עיכול; ושמעינן מינה דהרי נהנה גרונו בכזית?

אישתיק רבי אסי ולא אמר ליה ולא מידי.
אמר ליה: מופת הדור! לא זימנין סגיאיין אמרת קמיה דרבי יוחנן שהבולע חצי זית והקיא וחזר ובלעו, חייב מלקות, ואמר לך רבי יוחנן: הרי נהנה גרונו בכזית!!
פירש רש"י ד"ה מופת הדור - גדול הדור כמו: "אנשי מופת המה" (זכריה ג).

■ מופת בתנ"ך (ביחס לאנשים) נזכר בשני מקומות, ובמקום אחד בלבד מופיע הצירוף אנשי מופת:

1. יחזקאל פרק יב:

(ג) ואתה בן אדם... (ו) לעיניהם על פתח תשא בעלטה תוציא, פגף תכסה, ולא תראה את הארץ, **כי מופת נתתיך לבית ישראל.**

2. זכריה ג, ח:

שמע נא יהושע הכהן הגדול, אתה ורעיך הישבים לפניך, **כי אנשי מופת המה**, כי הנני מביא את עבדי צמח.

■ מה טיבם של אנשי מופת?

תרגום יונתן: ארי גברין פשרין למעבד להון נסין אינון... (וכ"כ רש"י).

אבן עזרא: כי אנשי מופת - ראויים הם שיעשה להם מופת.

רד"ק: כי אנשי מופת המה - ראויים הם להעשות להם מופת על ידם.
ורז"ל דרשו: מאן נינהו אנשי מופת? **אנשים שנעשה להם מופת**, זהו חנניה מישאל ועזריה.

■ מופת הדור באחרונים

כפי שראינו לעיל התואר מופת הדור מופיע בגמרא בחולין ביחס לרבי אסי, וזאת הפעם היחידה בכל הש"ס כולו שנאמר ביטוי זה כלפי חכם מחכמי הגמרא.

בדורנו ובדורות האחרונים ביטוי זה נפוץ ביותר ומיוחס להרבה מחכמי הדור ומשמעו גדול הדור. ויש ששיבצו תואר זה בין שאר התארים שנאמרו לחכם.

ראה למשל בשו"ת זכרון יוסף אורח חיים סימן יט:

הרמ"ה תשובתי לכבוד אהו' (אהובי) מחו' י"נ (ידיד נפשי) הרב הגאון הגדול המפרסם. **מופת הדור והדור**. הדר לו בכור שורו. לעד יזרח אורו. ולא ייבש מקורו. כי ממנו נשקה עדורו. נ"י (נרו גאיר) ע"י (על ישראל) פ"ה (פאר הדור) כש"ת (כבוד שם תורתו) מוהר"ר יוסף נר"ו.

■ ספר מופת הדור

עלי תמר (על הירושלמי) מעשרות פרק ג מביא ציטוט מהספר הנ"ל:

ובספר **מופת הדור** (לרבי ישעיה שטיינער, הנקרא בפי כל 'רבי ישעילע קערעסטינער') פ"ו מביא בין התקנות שתקן הנוב"י (הנודע ביהודה) ובי"ד (ובית דינו) בפראג דברים דלהלן: המנהג הרע אשר השתרש בינינו זה שנים אחדות אשר מעשה מאפה יקרים מאוד עומדים להמכר בפומבי ברחובות קריה, ואשר בעבור זה באו בני אדם לידי רעבתנות ולידי נטיה למותרות, מעתה נאסר בכל תוקף, ורק תופינים קטנים בשביל הילדים אשר מחיר כל הוא צייל אחד או חצי, מותר למכור ע"כ.

דור דור ודורשיו דור דור וגדליו. גדול הדור קאמור הוא אדם שגדול בחכמה, ביראה, במדות ובכל דרכיו. ויש אדם שאינו גדול הדור כמוהו, אך מצוי ונכר בדורו במעשה מסיים או במדה מסיימת או במעשה חסד מיוחד ועוד, וגם זה בבחינת '**אנשי מופת**' שיקול לשמש דוגמה לאחרים שילמדו ממעשיו. אשרי העם שפכה לו.